

Kredietcrisis was de mooiste tijd uit mijn loopbaan

Grootste van Friesland

Friso Bouwgroep is het grootste bouwbedrijf van Friesland. Het hoofdkantoor staat in Sneek en er zijn vestigingen in Leeuwarden, Almere, Groningen en Eibergen, plus een steunpunt in Heerenveen. De onderneming heeft twee eigen fabrieken (Houkesloot Prefab en Timmerfabriek Houkesloot), 550 werknemers en een jaarmet rond de 200 euro. De onderneming beheerst alle bouwdisciplines. Op Wagemans lijstje van favoriete projecten scoort de verbouwing van het Provijsjehûs in Leeuwarden hoog. Aanvankelijk mocht Friso niet inschrijven vanwege een gebrek aan ervaring. Nadat aanbestedingen met grote bouwers mislukten, kreeg Friso alsnog een kans. Samen met de partners BAM en Koopmans werd de opdracht binnengehaald.

Jan Wageman, thuis in in de tuin in Noardburgum: „Ik vind het heerlijk tussen de paardjes, de kipjes en de hond.”

Vijftien jaar was Jan Wageman commercieel directeur van Friso Bouwgroep. Aan de vooravond van de kredietcrisis stapte hij in; tijdens de wooncrisis stapte hij uit. „De eerste crisis was de uitdagendste in mijn loopbaan.” De tweede? „Vooral heel erg schrijnend want onnodig. Er is een Noodwet voor de woningbouw nodig.”

TEKST RICHOLD BRANDSMA
EN IRENE OVERDUIN
FOTO JILMER POSTMA

Het is kort na het landelijke woonprotest. Jan Wageman (66) beleeft zijn eerste dagen als gepensioneerde. In een blauwe overall toffelt hij over het erf van zijn woonboerderij in Noardburgum. „Als een boertje. Ik vind het heerlijk tussen de paardjes, de kipjes en de hond.”

Hij had wel terug naar Groningen gewild, zegt hij. Daar groeide hij op in de Schildersbuurt en daar maakte hij als jong voetbaltalent de eerste jaren van FC Groningen als profclub mee. Maar kan hij het niet betalen? Wageman: „Haha. Nee, ja, Mijn vrouw wilde graag in Noard-

burgum blijven. Het is hier prachtig dus ik vind het goed zo.”

Wageman maakt de oversteeek naar Friesland vlot na zijn studie commerciële economie, 44 jaar geleden. De banen liggen niet voor het opscheppen. „Ik heb denk ik wel 160 brieven verstuurd.” Zijn eerste werkgever wordt Feenstra Verwarming in Heerenveen. Hij staat er samen met enkele collega's aan de wieg van de roemruchte ijshockeyclub Feenstra Flyers.

Het is de tijd van topiishockeyers als Larry van Wieren en Jack de Heer. De populariteit van de Friese ijshockeyclub is groot. „Commerciële bedrijven was nog nooit zo gemakkelijk. Opdrachtgevers zoals woningcorporaties stonden in de rij voor kaartjes van de Flyers.”

Op de populariteit van het ijs-

hockey groeit Feenstra uit tot een bedrijf met nationale uitstraling. Maar als energiebedrijf Nuon de onderneming overneemt, vindt Wageman het mooi geweest. Hij treedt in dienst bij vervoermaatschappij Arriva die commerciële ambities heeft. Via de vervoerder komt hij Henk Dedden tegen, directeur van Friso Bouwgroep. Dedden wil het bedrijf laten groeien en ziet in Wageman de ideale man om daarbij te helpen. Een man met originele, gedurfde invallen.

PLOPSAMUTSEN

Het is 2006, het is economisch hoogtij maar in Amerika rommelt het al. Er is daar gedoe met hypotheken, de contouren van de kredietcrisis worden zichtbaar. In 2008 gaat het mis. Wereldwijd

klappen de beurzen in en alom trekken opdrachtgevers aan de rem. De bouw teert grotendeels op oude projecten, het is vechten om nieuwe. Dat gaf druk, blikt Wageman terug. „Er moest wel brood op de plank komen voor de toen bijna vijfhonderd mensen die bij het bedrijf werkten.” Het is zijn taak kris kras door het land projecten op te sporen en warm te maken voor Friso.

De bouw van Plopsaland in Coevorden is Wagemans eerste uitdaging. De belangstelling van bouwers is groot. Al in de eerste bijeenkomst weet hij de aandacht te trekken van directeur Danny Verbiest van het Belgische mediaproductiebedrijf Studio 100. „De meeste collega's kwamen binnen met een prospectus onder de arm. Ik ben niet van de prospectussen, een bouwtekening kan ik niet uitlegen, maar ik moest wel wat doen.”

Tijdens de bijeenkomst pakt hij daarom brutaalweg de microfoon van Verbiest en vertelt het verhaal dat de anderen in hun prospectus hebben staan. „Dat kon twee kanten op: oprotten of doorgaan.”

Het werd doorgaan. Met BAM en Heijmans mag Friso proberen de opdracht binnen te slepen. Vele rondes volgden. In De Panne is de finale tussen Friso en BAM. Voor die finale krijgt Wageman een idee. Hij koopt tien Plopsamutsen. „Met die mutsen op overtuigden we de jury, met onder andere Gert Verhulst. Later werd in de media gezegd dat Friso het 'Plopsa-gevoel' had. Onzin natuurlijk, maar de opdracht was wel binnen.”

Bouwers verliezen meestal meer projecten dan ze er winnen, zegt Wageman. „Maar als je wint, is dat een heerlijk gevoel. Zeker in crisistijd is er niets mooiers.”

PERSREIS NAAR INZELL

Zijn onorthodoxe aanpak werkt niet altijd. „Met Thialf ben ik naïef geweest.” Het ijsstadion in Heerenveen, ooit door Friso gebouwd, is versleten. Wageman ziet dat gedeputeerde Hans Konst (PvdA) niet van zijn ei komt over vernieuwbouw terwijl de Friese bouwwereld desperaat behoefte heeft aan een groot project. „Konst draaide zijn kont ervoor weg. Wij dachten: geef nou eens hom of kuit. Toen kwam ik op het idee om druk te zetten met een 'studiereis' naar Inzell.” Met oud-topschaatster Anni Friesinger als gastvrouw.

Het wordt een memorabele persreis met Friese verslaggevers die een paar dagen lang berichten over de nagelnieuwe, energiezuinige, duurzaam gebouwde Max Aicher Arena met snel ijs. „Het had fout kunnen gaan, maar het werkte. Toen we terug waren, belegden we een persconferentie in Thialf. We haalden het NOS Journaal en kort daarna besloot Konst tot vernieuwbouw van Thialf.”

Maar er volgt een aanbesteding die de vier Friese inschrijvers buitenspel zet. Ballast Nedam krijgt de opdracht. „Dat is misschien wel onze grootste teleurstelling geweest.”

Teleurstelling ook omdat, zegt

„Studiereis' in december 2012 naar de Max Aicher Arena in Inzell. Rechts Jan Wageman, links collega-bouwer Jeroen van Balen (Van Wijnen, Heerenveen) en in het midden Elco Derks, destijds directeur van Thialf. FOTO ARCHIEF LC

Wageman, Ballast Nedam zich niet aan alle afspraken hield. „De voorwaarde was dat ze bij de bouw gebruik zouden maken van Friese onderaannemers. Dat is niet gebeurd. En de Friese politiek heeft er geen zaak van gemaakt. Dat was echt heel slecht. Het was crisistijd, de Friese aannemers hadden het hard nodig.”

Wageman zal het ijspaleis lang mijden. Pas vorig jaar gaat hij toch een keer mee met familie. „Het is mooi geworden.” Al kan hij, voegt hij diplomatiek toe, niet met zekerheid zeggen of het complex is opgeleverd zoals het opgeleverd had moeten worden. Dedden mijdt het stadion nog steeds.

TOEDELEDOKIE

In de crisisjaren waaiert de timmerlieden van Friso over het hele land uit. Wageman scoort klussen voor ze in Almere, Zwolle, Veenendaal, Schiphol, Coevorden, steeds verder weg. Friso wil geen mensen ontslaan. Ook niet in 2014, het enige verliesjaar in de 75-jarige historie van het bedrijf.

Cuyk in Brabant was het verst weg. „Daar hebben we de babyvoedingfabriek voor Danone Nutricia gebouwd.” Qua reistijd zou Cuyk nu finaal over de rand zijn. „Als je nú met Brabant komt aanzetten, zeggen ze 'toedeledokie', we gaan wel voor een concurrent werken. Dus dat soort werk nemen we niet meer aan, tenzij eventueel voor vaste relaties.”

Ach, de kredietcrisis. „De mooiste tijd uit mijn loopbaan. Als je die voet tussen de deur krijgt, die euforie. Als je dat vergelijkt met nu. Dat je tegen een nieuwe relatie moet zeggen: het past ons even niet, u moet helaas misschien wel een jaar wachten ... dat is geen goede ontwikkeling.”

SCHIJNENDE WOONINGNOOD

Wat ook niet goed is én onnodig, zegt Wageman, is de schrijnende woningnood. „Als hij ziet hoe jonge mensen met nette banen – „jonge gezinnetjes” – praktisch geen kans maken op een huur- of koopwoning, stemt hem dat triest en boos tegelijk. „Er had zoveel meer gebouwd kunnen worden. Maar door gigantische stroperigheid bij overheden komt er te weinig van de grond. Alles gaat zo traag.”

De vergunningverlening was al een zaak van lange adem, maar is

in coronatijd nog stroperiger geworden, merkt hij op. „Het is echt erg.” Hij verwoordt een ervaring die door veel collega-bouwers in Friesland wordt gedeeld, maar zelden hardop wordt uitgesproken.

Ook de grillige politieke praktijk van nu staat snel handelen in de weg, zegt hij. „Bouwers zoeken tegenwoordig vooraf het overleg met omwonenden, ze beleggen informatieavonden, organiseren inspraak, ze passen de bouwplannen aan, ze nemen de gemeente helemaal mee in het traject. Als dan aan alle voorwaarden is voldaan, moet er ook gebouwd kunnen worden. Dat zou logisch zijn. Maar dat is niet de praktijk. Je ziet gemeenteraden rustig alsnog besluiten om er een kruis door te zetten. Dat moet niet kunnen. Dat grenst aan een economisch delict.”

Hij wijst op een project voor recreatiewoningen in Balk, dat na jaren voorbereiding en legio aanpassingen sneuvelde. „Vanaf het begin was de gemeente in het traject meegenomen. Er is van alles aangepast. Dan moet de gemeenteraad stemmen en dan speelt de emotie op en wordt het toch een 'nee'.” In Delfstrahuizen, even verderop, is een soortgelijk project wel gerealiseerd. „Dat gaf een impuls aan de levendigheid in dat dorp.”

NOODWET NODIG

Het voorbeeld betreft recreatiewoningen, maar het gaat hem om het principe. „Echt, het kan zo niet langer. De balans is zoek. We hebben een Noodwet voor de woningbouw nodig. Dan kan er sneller en efficiënter gewerkt worden.” Tempo maken kan ook zorgvuldig, voegt hij toe.

Tja, en nu. Gisteren nam hij met een Golf Event en een diner in de Groene Ster afscheid van 150 relaties. Gaat hij de rest van zijn leven de herenboer op eigen erf spelen, tussen de paardjes en de kipjes? „Ik heb een nieuwtje”, klinkt het opgetogen uit de mond van de man die in een eerder interview met de LC zei dat zijn houdbaarheidsdatum bijna was verstreken. „Zodra bekend werd dat ik met pensioen zou, kreeg ik verzoeken om te komen helpen met de acquisitie. Dat ga ik doen. Bij kleine bedrijven, in en buiten de bouw. Twee dagen in de week. Ze concurreren niet met Friso. Friso zit in mijn hart.”